

7. Treaty on European Union OJ C 191, 29.7.1992, p. 1: [Elektronnyy resurs] // The European Central Bank. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/1342/html/index.en.html>
8. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts OJ C 340, 10.11.1997, p. 1: [Elektronnyy resurs] // The European Central Bank. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/1342/html/index.en.html>
9. Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts OJ C 80, 10.3.2001, p. 1: [Elektronnyy resurs] // The European Central Bank. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/1342/html/index.en.html>
10. Consolidated versions of the Treaty on European Union and of the Treaty establishing the European Community OJ C 321E, 29.12.2006, p. 1: [Elektronnyy resurs] // The European Central Bank. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/1342/html/index.en.html>
11. Act concerning the conditions of accession of the Czech Republic, the Republic of Estonia, the Republic of Cyprus, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Hungary, the Republic of Malta, the Republic of Poland, the Republic of Slovenia and the Slovak Republic and the adjustments to the Treaties on which the European Union is founded OJ L 236, 23.9.2003, p. 33: [Elektronnyy resurs] // The European Central Bank. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/1342/html/index.en.html>
12. Act concerning the conditions of accession of the Republic of Bulgaria and Romania and the adjustments to the Treaties on which the European Union is founded OJ L 157, 21.6.2005, p. 203: [Elektronnyy resurs] // The European Central Bank. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/>
13. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007 OJ C 306, 17.12.2007, p. 1: [Elektronnyy resurs] // The European Central Bank. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/1342/html/index.en.html>
14. Protokol pro Statut Yevropeys'koyi systemy tsentral'nykh bankiv ta Yevropeys'koho Tsentral'noho banku: [Elektronnyy resurs] // Verkhovna Rada Ukrainy. – 2014. – Rezhym dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_681
15. . Functions and governance: [Elektronnyy resurs] // BANK OF ITALY. – 2014. – Rezhym dostupu: <http://www.bancaditalia.it/bancaditalia/funzgov>

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Дрозд О.Ю.

УДК 342.9

Битов А.І.,

Голова Апеляційного адміністративного суду Одеської області
**СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КАСАЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ**

У даній статті досліджено розвиток касаційного провадження в адміністративному судочинстві за часів незалежної України. Наведено авторську класифікацію етапів становлення касаційної інстанції в адміністративних справах за часів незалежної України. Проаналізовано нормативно-правові акти, що стосуються касаційного провадження в адміністративному судочинстві.

Ключові слова: касаційне провадження, становлення, розвиток, незалежна Україна, адміністративне судочинство.

Битов А.И.,

Председатель Апелляционного административного суда Одесской области
**СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ КАСАЦИОННОГО ПРОИЗВОДСТВА В
АДМИНИСТРАТИВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ ВО ВРЕМЕНА
НЕЗАВИСИМОЙ УКРАИНЫ**

В данной статье исследовано развитие кассационного производства в административном судопроизводстве во времена независимой Украины. Приведено авторскую классификацию этапов становления кассационной инстанции по административным делам во времена независимой Украины.

Проанализировано нормативно-правовые акты, касающиеся кассационного производства в административном судопроизводстве.

Ключевые слова: кассационное производство, становление, развитие, независимая Украина, административное судопроизводство.

Bitov A.I.,

Chairman of the Administrative Court of Appeals of Odessa Region

THE ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF CASSATION PROCEEDINGS IN ADMINISTRATIVE JURISDICTION OF INDEPENDENT UKRAINE

In this article made the development of any appeal in administrative proceedings in the days of independent Ukraine. Given author's classification of stages of cassation in administrative matters in the days of independent Ukraine. Analyzed the regulations concerning cassation proceedings in the administrative jurisdiction.

Examined that development of cassation proceedings in administrative judiciary independent Ukraine was accompanied by a struggle with the Soviet view of the administrative justice system as a whole. Until the adoption of the Constitution of Ukraine hampered the creation of administrative courts. In the formation of cassation in administrative jurisdiction in the days of independent Ukraine there are three stages: 1) from 1992 to 2005, that the approval of the Verkhovna Rada of Ukraine of the Concept of judicial reform and the adoption of the Code of Administrative Procedure of Ukraine; 2) from 2005 to 2010, that is, from the period of the adoption of the Code of Ukraine to the Law of Ukraine "On the Judicial System and Status of Judges"; 3) from 2010 to the present, that since the last reform of the judicial system.

Keywords: cassation proceedings, formation, development, independent Ukraine, administrative jurisdiction.

Актуальність проблематики. Актуальність теоретичного дослідження проблематики скасування рішення суду та направлення справи на новий судовий розгляд в адміністративному судочинстві постійно зростає, починаючи із моменту прийняття Кодексу адміністративного судочинства України, спеціального законодавчого акту. З цього приводу, статистичні дослідження проявляють дві важливі тенденції: 1) за результатами розгляду справ апеляційними адміністративними судами, скасовано більше як 20% рішень судів першої інстанції; 2) з цієї категорії справ понад 5% скасовано з підстав порушення процесуального законодавства [1, с. 58]. Ці дані свідчать про те, що кожне п'яте рішення судів першої інстанції потенційно неправомірне і тому потребує скасування. Якщо рішення неправомірне, то це означає, що місцевий адміністративний суд помилився у своїх висновках щодо обставин справи та наявних у справі доказів.

Ступінь наукової розробки проблеми. Питанням історичного розвитку касаційного провадження в адміністративному судочинстві, в тому числі за часів незалежної України займалися такі вчені як: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, М. В. Бевзенко, Ю. П. Битяк, К. М. Біда, Л. Р. Біла, І. П. Голосніченко, Є. В. Додін, С. В. Ківалов, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко, Р. С. Мельник, В. В. Сердюк, Ю. М. Стариллов, В. С. Стефанюк, М. М. Тищенко та інші.

Отже, **мета** даної статті полягає в дослідженні розвитку касаційного провадження в адміністративному судочинстві за часів незалежної України.

Виклад матеріалу. Верховною Радою Української Радянської Соціалістичної Республіки 24 серпня 1991 року було прийнято Акт проголошення незалежності України, відповідно до якого Україна є незалежною, самостійною державою та на її території чинні виключно Конституція і закони України. Нормативно-правові акти

зазначеного періоду свідчать про те, що розвиток адміністративного процесу відбувався шляхом поступового розширення компетенції загальних судів щодо вирішення індивідуальних адміністративних скарг. Серед нормативно-правових актів слід виокремити Концепцію судово-правової реформи в Україні від 1992 року. Даний документ визначив курс розбудови судової системи на найближчі 10 років. Серед положень реформи окремо необхідне створення адміністративних судів, при чому запроваджується вертикаль адміністративних судів. Судом касаційної інстанції виступає колегія в адміністративних справах Верховного Суду України, запровадження якої передбачено вже на першому етапі реформування, тоді як створення окремого судового органу зі здійснення функцій касаційної інстанції передбачено на другому з трьох можливих етапів [2]. Саме з прийняттям Парламентом Концепції пов'язується початок розвитку касаційного провадження в адміністративному судочинстві в незалежній Україні.

Окремо в процесі розвитку касаційного провадження в адміністративному судочинстві варто відзначити про прийняття Основного Закону держави 28 червня 1996 року. Конституція України закріплює засади організації і здійснення державної влади. Однією з таких засад є гарантія правового захисту кожної особи від дій, бездіяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та посадових осіб (ст. 55 Конституції України) [3]. Така гарантія корелює із забезпеченням права звернення до суду і закріпленням системи судів за принципом інстанційності й спеціалізації.

Зважаючи на найвищу юридичну силу норм Конституції, закріплення права на касаційний перегляд вищими спеціалізованими судами оскаржених до суду рішень, дій та бездіяльності владних суб'єктів дозволяє резюмувати про остаточне визнання адміністративної юстиції та поширення на ці гарантії такої властивості Основного закону як стабільність. Стабільність Конституції є однією з ознак, що дозволяє їй бути фундаментом законодавства та забезпечити належне функціонування держави [4, с. 46].

Щодо аспекту досягнень Конституції України у сфері адміністративного судочинства, то вчений В. М. Бевзенко акцентує увагу на тому факті, що до прийняття Конституції існувала проблема створення адміністративних судів через пугуче гальмування їх розвитку в зв'язку з несприйняттям судовою системою та іншими державними структурами адміністративного правосуддя [5, с. 30]. Отже, головною проблемою після прийняття Конституції України залишилась проблема створення адміністративних судів, оскільки Концепція вже передбачала появу спеціалізованих судових колегій в адміністративних справах на всіх інстанційних рівнях.

Президент України власним указом у 1998 році затвердив Концепцію адміністративної реформи, що покликана зупинити «трансформаційну кризу українського суспільства» шляхом проведення адміністративної реформи [6]. В концепції вперше на законодавчому рівні закріплено необхідність прийняття адміністративного процесуального кодексу України і поетапного формування Вищого адміністративного суду України. Однак, концепцією передбачався ускладнений порядок доступу до касаційного провадження за такими категоріями скарг, як: скарги громадян до сфери охорони здоров'я, соціального захисту, управління державним майном, охорони навколишнього середовища, податкової та митної служби [6]. Складність полягає у тому, що громадянин для отримання захисту свого права повинен

звернутись спочатку до спеціальних підрозділів органів виконавчої влади щодо розгляду скарг громадян, які вирішують скарги у квазісудовому провадженні і вже згодом звертатись до суду. Вказана ситуація обумовлена поширеністю скарг у цих сферах та бажанням швидкого вирішення нагальних державних проблем. Зазначене ускладнення є не доцільним, адже більше сприятиме бюрократичній тяганині, ніж реальному забезпеченню прав громадянина. Касаційна інстанція уповноважена здійснювати перегляд рішень як першої, так і апеляційної інстанції, однак для громадянина це вже буде четверта спроба захисту власних прав, для якої в нього вже не вистачить ні матеріальних, ні моральних ресурсів. Існування адміністративної квазіюстиції може мати негативний наслідок для касаційної інстанції у вигляді незатребуваності.

Спроби створити адміністративні суди мали місце під час так званої «малої судової реформи» 2001 р., коли законодавцем було надано рекомендацію Голові Верховного Суду України та Міністру юстиції України підготувати та внести Президентові України подання щодо утворення в державі Вищого адміністративного суду [7]. Однак цей закон мав суттєві недоліки: відсутність особливостей у статусі спеціалізованих судів, а також характеристики вертикалі таких судів.

Своєрідним завершенням етапу дискусій щодо створення вертикалі адміністративних судів стало прийняття 7 лютого 2002 року Закону України «Про судоустрій» (нині не чинний), який визначив місце адміністративних судів серед судів загальної юрисдикції. Відповідно до Закону була запроваджена чотирьохрівнева система адміністративних судів: 1. Місцеві адміністративні суди; 2 Апеляційні адміністративні суди; 3. Вищий адміністративний суд України; 4 Судова палата в адміністративних справах Верховного Суду України.

Відповідно до ст. 39 вказаного Закону, Вищий адміністративний суд є вищим спеціалізованим судом, до повноважень якого відноситься: 1) розгляд в касаційному порядку справи відповідної судової юрисдикції, а також інші справи у випадках, визначених процесуальним законом; 2) ведення та аналіз судової статистики, вивчення й узагальнення судової практики; 3) надання методичної допомоги судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції України та законів; надання спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційних роз'яснень з питань застосування законодавства щодо вирішення справ адміністративної юрисдикції [8]. Судова палата в адміністративних справах Верховного Суду України отримала частину повноважень з касаційного перегляду у виняткових обставинах.

Загалом слід відзначити, що завданням суду касаційної інстанції того часу було не лише здійснення перегляду рішень першої та апеляційної інстанції, що набрали законної сили на предмет дотримання норм матеріального та процесуального права, а й формування судової практики, забезпечення одноманітного застосування норм права нижчестоящими судами. В. Некропос з цього приводу зазначає, що касаційне провадження характеризується не лише приватною, а й публічною метою. Приватність виявляється у вирішенні конкретної справи, тоді як публічність – у забезпеченні однакового застосування права судами [9, с. 199].

«Мала судова реформа» та прийняття Закону України «Про судоустрій України» не мали належного ефекту. Система перегляду адміністративних справ заплутана та

недосконала, що усуває можливість на належному рівні здійснити захист прав скаргників. Знову виникає необхідність реформування судової системи.

Робочою групою Кабінету Міністрів України було розроблено проект Адміністративно-процесуального кодексу, що був прийнятий у 2005 році. Відповідно до ст. 39 Закону України «Про судоустрій України» [8], ст. 210 КАС України [10], судом касаційної інстанції в адміністративних справах є Вищий адміністративний суд України. Аналіз норм адміністративного процесу дає змогу зробити висновок, що законодавець не у всіх випадках визначає Вищий адміністративний суд як суд касаційної інстанції. Так, предметна підсудність Вищого адміністративного суду України як суду першої і останньої інстанції поширена на дві категорії справ: 1) щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму; 2) щодо скасування реєстрації кандидата на пост Президента України.

Стосовно першої категорії справ, то Кодекс передбачає, що Вищим адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ, здійснюється апеляція. Тут слід зауважити, що інстанційністю судової системи обумовлюється існування касаційного суду і касаційної процедури. Інстанційність безпосередньо пов'язана з формою державного устрою. Зважаючи на те, що Україна є унітарною державою, функції касації має виконувати третя ланка судової системи, якою є Вищий адміністративний суд. Для суду третьої інстанції відповідно до положень КАС України 2005 року були характерні наступні особливості: 1) одночасне виконання функцій суду першої, апеляційної та касаційної інстанції; 2) остаточний характер судових рішень, постановлених Вищим адміністративним судом України по першій інстанції (ч.4. ст. 177 КАСУ); 3) оскарження в апеляційному порядку до Вищого адміністративного суду України судових рішень по скаргах на рішення, дії або бездіяльність Центральної виборчої комісії щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму (т.з. «стрибова апеляція») [11, с. 409].

Практика касаційного провадження відповідно до нового кодексу адміністративного судочинства вказала на необхідність удосконалення існуючої системи касації у питання фільтрації судових рішень, що підлягають касації. Доцільність фільтрації ґрунтується на положенні, що не всі судові рішення, які набрали законної сили мають бути оскаржені в касаційному порядку.

Ще до проведення «малої судової реформи» касаційний перегляд здійснював Верховний суд України відповідно до норм Цивільного процесуального кодексу 1963 року [12], який передбачав допуск касаційної скарги. Касаційна скарга перевірялась на предмет відповідності вимогам процесуального закону (підсудність, наявність всіх необхідних реквізитів, сплата судового збору) суддею-доповідачем. Вчені-адміністративісти вказували на недоцільність здійснення суддею Верховного суду України формальних процедур, оскільки складність проведених процедур дозволяє доручити їх виконання помічнику судді, який має вищу юридичну освіту та стаж в галузі права. Така процедура трансформує роль судді і відносить здійснення правосуддя на другий план [11, с. 407]. КАС України не вирішив цю проблему, після реєстрації скарга передається до судді-доповідача, який і здійснює її перегляд. Тільки тепер суддею-доповідачем є суддя Вищого адміністративного суду.

Касаційне провадження у новому Кодексі отримало новий виток розвитку. Законодавцем в ст. 235 КАС України визначено, що Верховний Суд України здійснює перегляд рішень за винятковими обставинами [10], що є різновидом касаційного перегляду (т.з. «подвійна касація»). Подвійна касація – це перегляд рішень судів нижчестоящих інстанцій в касаційному провадженні декількома вищестоящими судовими інстанціями [13, с. 130]. Підставами для такого перегляду є оскарження судових рішень в адміністративних справах з мотивів: 1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції однієї й тієї самої норми права; 2) визнання судових рішень міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, такими, що порушують міжнародні зобов'язання України.

Подвійна касація має на меті встановити порядок, умови та вимоги однакового застосування судом однієї й тієї самої норми права; виправити помилки суду касаційної інстанції в аспекті застосування норм права. Друга ж підстава закріплена у кодексі для формування судової практики і визначення політики та ідеології правозастосування, що обумовлено прецедентним характером рішень Верховного Суду України [14, с. 379].

Однією з новел КАС України стало введення касаційного розгляду справи в порядку письмового провадження. Так, суду надано право здійснити розгляд справи за відсутності клопотання осіб, які беруть участь у справі про вирішення справи за її участю у судовому засіданні.

Прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів» 07.07.2010 року не змінило вертикалі адміністративних судів, залишивши судом касаційної інстанції Вищий адміністративний суд України та надавши касаційні повноваження Верховному Суду України. Не зрозуміло видається позиція Конституційного Суду України у питанні залишення за Верховним Судом України повноважень з касаційного розгляду справ. Рішенням КСУ від 11 березня 2010 року № 8-рп КСУ визнав неконституційною повторну касацію з огляду на порушення принципу правової визначеності [15]. А рішенням від 13 грудня 2011 року № 17-рп фактично скасував попередню позицію, оскільки після скасування рішення суду касаційної інстанції Верховним Судом України справа повертається на новий касаційний розгляд [16]. Рішення Конституційного Суду України одночасно залишаються чинними, що вказує на відсутність відповіді на питання належної судової інстанції щодо здійснення касаційного перегляду судових рішень. Незважаючи на рішення Конституційного Суду України, загалом судова реформа позитивно вплинула на касаційний перегляд рішень. Зазнали змін процесуальні положення щодо подання касаційної скарги, її допуску, порядок інформування колегиї суддів про допуск справи, кількість суддів у колегиї, розгляд справи, підстави для реалізації повноважень суду касаційної інстанції. З огляду на статус суду касаційної інстанції як суду права повноваження судді-доповідача щодо відмови у прийнятті касаційної скарги доповнено підставою, відповідно до якої у разі необґрунтованості касаційної скарги і викладених у ній доводів, суддя-доповідач відмовляє у прийнятті скарги, оскільки відсутні підстави для перевірки матеріалів справи (ч.5. ст. 214 КАС України) [10].

Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2010 року та Кодекс адміністративного судочинства України від 2005 року – є чинною нормативно-правовою базою здійснення касаційного провадження в адміністративних справах.

Висновок. Отже, розвиток касаційного провадження в адміністративному судочинстві за незалежної України супроводжувався боротьбою з радянським поглядом на адміністративну юстицію в цілому. Аж до прийняття Конституції України гальмувалося питання створення адміністративних судів. В становленні касаційної інстанції в адміністративних справах за часів незалежної України можна виділити три етапи: 1) з 1992 по 2005 рр., тобто від затвердження Верховною Радою України Концепції судово-правової реформи і до моменту прийняття Кодексу адміністративного судочинства України; 2) з 2005 по 2010 рр., тобто з періоду прийняття КАС України до прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів»; 3) з 2010 р. по теперішній час, тобто з часу останнього реформування судової системи.

Список використаних джерел

1. Дюрдіца І.В. Правові засади скасування рішень місцевих адміністративних судів через порушення норм процесуального права / І.В. Дюрдіца // Бюлетень Міністерства юстиції України. 6. – 2012. – С. 57-66.
2. Про Концепцію судово-правової реформи в Україні: постанова Верховної Ради України від 28.04.1992 року № 2296-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 30. – ст.426.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
4. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: Навч. посіб. / В.М. Бесчастний, О.В. Філонов, В.М. Субботін, С.М. Пашков; За ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 467 с.
5. Бевзенко В. М. Передумови і чинники формування теорії державного регулювання / В. М. Бевзенко // Правова інформатика. – 2006. – № 4. – С. 31–35.
6. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 7.
7. Про внесення змін до Закону «Про судоустрій України»: Закон України від 21 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 6.
8. Про судоустрій України: Закон України від 07.02.2002 № 3018-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 27-28. – ст.180.
9. Борисова Е.А. Проверка судебных постановлений в гражданском процессе стран ЕС и СНГ / под ред. Е. А. Борисовой. – М.: Норма. – 2012. – 624 с.
10. Кодекс адміністративного судочинства: Кодекс від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – ст.446
11. Сердюк В.В. Проблемні питання касаційного провадження в Верховному суді України / В.В. Сердюк // Університетські наукові записки. – 2007. – № 4 (24). – С. 403-418.
12. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон Верховної Ради УРСР від 18.07.1963 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1503-06/print1419710644441631>.
13. Аракелян Р.Ф. Проблемні питання касаційного провадження в адміністративному судочинстві / Р.Ф. Аракелян // Університетські наукові записки – 2010. – № 1 (33). – С. 129-132.
14. Демський, Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К.: Юрінком Інтер. – 2008. – 496 с.
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення термінів "найвищий судовий орган", "вищий судовий орган", "касаційне оскарження", які містяться у статтях 125, 129 Конституції України // Офіційний вісник України. – 2010 р., – № 21. – стор. 31 – стаття 882.
16. Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України від 13.12.2011 № 17-рп/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 99. – Ст. 3638.

References:

1. Diorditsa I.V. Legal basis abolition of local administrative courts due to procedural violations / IV Diorditsa // Bulletin of the Ministry of Justice of Ukraine, 6 - 2012. - P. 57-66.

2. On the Concept of judicial reform in Ukraine: the ruling Supreme Council of Ukraine from 04.28.1992, № 2296-XII // Supreme Council of Ukraine - 1992. - № 30. - st.426.
3. The Constitution of Ukraine, Law of Ukraine of 28.06.1996 № 254к / 96-VR // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 1996. - № 30. - Art. 141.
4. The constitutional (state) law of foreign countries: Training. guidances. / VM Beschastnyy, AV Filonov, V. Subbotin, S. Pashkov; Ed. VN Beschastnoho. - K.: Knowledge, 2007. - 467 p.
5. Bevzenko VM Background and factors shaping the theory of government regulation / VM Bevzenko // Legal Informatics. - 2006. - № 4. - P. 31-35.
6. On measures to implement the Concept of administrative reform in Ukraine: Ukraine Presidential Decree of 22 July 1998. // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 1998. - № 7.
7. Amendments to the Law "On the Judicial System of Ukraine" Law of Ukraine on June 21 2001 // Supreme Council of Ukraine. - 2001. - № 6.
8. On the Judiciary of Ukraine Law of Ukraine of 07.02.2002 № 3018-III // Supreme Council of Ukraine. - 2002. - № 27-28. - St.180.
9. Borisova E.A. Verification of judgments in civil proceedings EU and CIS / ed. EA Borisova. - Moscow: Norma. - 2012. - 624 p.
10. The Code of Administrative Procedure, the Code of 06.07.2005 № 2747-IV // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2005. - № 35-36, № 37. - st.446
11. Serdyuk V Issues cassation proceedings in the Supreme Court of Ukraine / V. Serdyuk // University research note. - 2007. - № 4 (24). - P. 403-418.
12. The Civil Procedure Code of Ukraine: Law of the Supreme Soviet of 07/18/1963 // [electronic resource] - Access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1503-06/print1419710644441631>.
13. Arakelyan RF Issues cassation proceedings in administrative judiciary / RF Arakelyan // Scientific notes University - 2010. - № 1 (33). - P. 129-132.
14. Demski EF Administrative procedural law of Ukraine: teach. guidances. / EF Demski. - K.: Yurinkom Inter. - 2008. - 496 p.
15. The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the constitutional petition of 46 People's Deputies of Ukraine concerning official interpretation of the terms "the highest judicial body," "supreme judicial authority", "cassation appeal" contained in Articles 125 and 129 of the Constitution of Ukraine // Ukraine Official Journal . - 2010., - № 21. - p. 31 - Article 882.
16. The decision of the Constitutional Court in the constitutional submission of 54 people's deputies of Ukraine regarding the conformity to the Constitution of Ukraine (constitutionality) of certain provisions of the Law of Ukraine "On the Judicial System and Status of Judges", the Criminal Procedure Code of Ukraine, the Economic Code of Ukraine, Civil Procedural Code of Ukraine, the Code Administrative Procedure of Ukraine of 13.12.2011 № 17-рп / 2011 // Official bulletin of Ukraine. - 2011. - № 99. - Art. 3638.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Сорока Л.В.

УДК 342.922

Бунечко В. І,

здобувач Державного науково-дослідного інституту МВС України
ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК

АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

У даній статті сформульовано поняття і охарактеризовано зміст адміністративно-деліктних правовідносин. Проаналізовано історичний досвід формування та розвитку адміністративно-деліктних правовідносин за умов історичної зміни змісту та характеру суспільних відносин в державі. Визначено особливості суб'єктного складу, адже обов'язковою стороною таких відносин виступає суб'єкт владних повноважень, суб'єкт наділений повноваженнями з виконання функцій держави, незалежно від того які ці повноваження безпосередні чи делеговані.

Ключові слова: правовідносини, адміністративно-деліктне провадження, суб'єкт адміністративно-деліктного процесу, адміністративно-деліктний процес, адміністративно-деліктні правовідносини.